

INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

MORSKI
INSTYTUT RYBACKI

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
2

RYNEK RYB

stan i perspektywy

ISSN 1732-5889

**ANALIZY
RYNKOWE**

GRUDZIEŃ 2004

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Polityka rybacka i regulacje rynku ryb – *E. Kuzebski, J. Seremak-Bulge, B. Pieńkowska*
- III. Światowy rynek ryb i owoców morza – *E. Kuzebski, K. Hryszko*
- IV. Krajowa produkcja ryb i owoców morza
 1. Rybołówstwo morskie – *E. Kuzebski*
 2. Rybactwo śródlądowe – *J. Seremak-Bulge*
- V. Popyt na ryby i owoce morza
 1. Przetwórstwo – *S. Szostak, J. Drożdż*
 2. Spożycie ryb – *B. Pieńkowska*
- VI. Handel zagraniczny rybami i owocami morza oraz ich przetworami – *K. Hryszko, E. Kuzebski*
- VII. Ceny ryb i ich przetworów – *J. Seremak-Bulge, S. Szostak*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel: (0-prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge

• IERiGŻ • Warszawa

Tel.: (0-prefiks·22) 50-54-666

dr Emil Kuzebski

• MIR • Gdynia

Tel.: (0-prefiks·58) 620-66-36

dr Barbara Pieńkowska

• MIR • Gdynia

Tel.: (0-prefiks·58) 620-17-28 wew. 115

mgr Stanisław Szostak

• MIR • Gdynia

Tel.: (0-prefiks·58) 620-17-28 wew. 120

mgr inż. Krzysztof Hryszko

• IERiGŻ • Warszawa

Tel.: (0-prefiks·22) 50-54-528

mgr Jadwiga Drożdż

• IERiGŻ •

Tel.: (0-prefiks·22) 50-54-770

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 13.12.2004 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w maju 2005 r.

REASUMPCJA

Podaż ryb konsumpcyjnych na rynek krajowy w 2004 r. prawdopodobnie wyniosła około 423 tys. ton i była o 5,7% większa niż w roku ubiegłym w rezultacie zwiększonego o 8,3% importu oraz większych o niespełna 1% połowów krajowych. Na zwiększoną podaż ryb z połowów krajowych, która wyniosła prawie 216 tys. ton wpłynął około 2% wzrost połowów bałtyckich, 5% zwiększenie połowów dalekomorskich oraz mniejsze o 3,3% połowy ryb słodkowodnych.

Połowy bałtyckie wyniosły w 2004 r. około 146 tys. ton. Złożyło się na to 90 tys. ton szprot (głównie na cele paszowe), 25–26 tys. ton śledzia, 16–16,5 tys. ton dorsza i 8–9 tys. ton ryb płaskich (głównie storni). W sumie przyznane Polsce limity połowowe na 2004 r. nie zostały wykorzystane z wyjątkiem dorszy. Wpłynęły na to przede wszystkim niskie ceny szprotów na cele paszowe oraz śledzi.

Szacuje się, że połowy dalekomorskie ryb i skorupiaków wzrosły do około 19 tys. ton w rezultacie wymiany kwot połowowych śledzi i makreli na karmazyny przez polską firmę z partnerem niemieckim, a także powrotu przez flotę dalekomorską do połowów krewetek.

Udział połowów morskich w zaopatrzeniu krajowego rynku ryb zma-

łał poniżej 39%, w tym z połowów bałtyckich do nieco ponad 34% (tabela).

Połowy ryb słodkowodnych prawdopodobnie zmalały w 2004 r. poniżej 52 tys. ton w rezultacie ponad 10% ograniczenia produkcji karpi. Produkcja pstrągów, a także połowy pozostałych ryb z wód śródlądowych zbliżyły się do uzyskanych w 2003 r. Udział ryb słodkowodnych w podaży ryb na rynek krajowy zmniejszył się z ponad 13% w 2003 r. do około 12% w roku bieżącym.

W 2004 r. rozpoczął się proces przebudowy floty rybackiej poławiającej na Bałtyku. Szybko zwiększa się liczba wniosków składanych przez rybaków o rekompensatę utraty dochodów z tytułu złomowania statków rybackich i łodzi. Daje to szansę na redukcję potencjału połowowego, poprawę rentowności rybołówstwa morskiego i racjonalizacji gospodarowania żywymi zasobami Bałtyku. Pomoc dla rybaków oraz firm działających w sferze rybactwa i działalności okołorybackiej oferowana w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rybactwo 2004–2006 zwiększa szanse rozwiązania tych problemów i przebudowy gospodarki. SPO umożliwia także przyspieszenie rozwoju rybactwa śródlądowego poprzez dofinansowanie działań rozwiązujących najważniejsze problemy rozwój ten hamujących.

Rośnie znaczenie obrotów handlowych dla funkcjonowania rynku ryb w Polsce. Import ryb i owoców morza zwiększył się w 2004 r. prawdopodobnie do około 460 tys. ton. Mimo, że więcej niż połowa z tego została reeksportowana po wcześniejszym przetworzeniu (253 tys. ton), to podaż ryb na rynku krajowym zależy od importu prawie w 60%. Wartość eksportu ryb i owoców morza oraz ich przetworów wzrosła w I półroczu 2004 o prawie 39%. Szacuje się, że w całym 2004 r. jego wartość była wyższa niż w 2003 r. o 31% i przekroczyła 365 mln euro.

Wartość importu zwiększyła się w pierwszym półroczu 2004 o ponad 18%. Szacuje się, że w całym 2004 r. wartość importu wyniosła prawie 390 mln euro. W rezultacie ujemne saldo handlowe branży rybackiej zmniejszyło się z – 56 mln euro w 2003 r. do – 24 mln euro w 2004 r.

Handel zagraniczny wpływa bardzo korzystnie na rozwój branży rybackiej, a zwłaszcza na kondycję rozwijającego się przetwórstwa ryb i produktów rybołówstwa. Przedmiotem importu są przede wszystkim ryby i półprodukty stanowiące surowiec dla przetwórstwa. Eksportowane są zaś głównie przetwory. W konsekwencji ceny uzyskiwane w eksporcie (2017 euro/tonę) są znacznie

Bilans ryb w Polsce (tys. ton wagi żywej)

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003	2004 S
Razem połowy krajowe	287,8	275,5	284,7	256,4	213,8	216,0
w tym: połowy morskie	234,8	220,5	230,7	204,4	160,3	164,2
w tego: bałtyckie	128,1	141,1	156,6	146,9	142,7	145,6
dalekomorskie	93,7	59,0	50,8	57,5	17,6	18,6
skup na łowiskach dalekomorskich	13,0	20,4	23,3	0,0	0,0	0,0
połowy słodkowodne i hodowlane	53,0	55,0	54,0	52,0	53,5	51,8
Import	388,9	456,2	441,0	374,1	424,5	459,7
Eksport	260,9	249,8	246,8	246,1	238,0	252,6
w tym: eksport z burty	100,5	86,7	80,6	88,2	66,3	61,3
eksport z łądu	160,4	163,1	166,2	157,9	171,7	191,3
Podaż ryb konsumpcyjnych na rynek krajowy	415,8	481,9	478,9	384,4	400,3	423,1

S – szacunek

Źródło: Dane MIR oraz szacunek IERiGŻ na podstawie danych IRŚ

wyższe od cen płaconych w imporcie (1393 euro/tonę), a terms of trade branży rybnej w 2004 r. wyniosło 145 punktów.

Rozwija się przetwórstwo rybne. Wartość finalnej produkcji konsumpcyjnej przetwórstwa rybnego zwiększyła się w 2004 r. o około 10% w porównaniu z rokiem poprzednim pod wpływem zmian asortymentowych, wzrostu cen realizacji i niewielkiego zwiększenia wolumenu przerobu. Zwiększyła się produkcja ryb zarówno świeżych, mrożonych, jak i wędzonych, a także filetów, konserw oraz prezerw. Zmalała natomiast produkcja marynat i ryb solonych. Wzrost wielkości i wartości przetwó-

stwa wpłynął na wyraźną poprawę kondycji finansowej przetwórstwa ryb. W pierwszej połowie roku poprawiła się rentowność branży, poprawie uległy wskaźniki płynności finansowej, zwiększyła się liczba firm rentownych. Pozwoliło to znacznie zwiększyć inwestycje, z czego duża część związana jest ze spełnieniem wymogów weterynaryjnych.

Polska należy do krajów o niskim spożyciu ryb, ale spożycie ryb powoli wzrasta i w 2004 r. przekroczyło 11 kg/mieszkańca (w wadze żywej). Jest ono o około 46% niższe niż średnio w UE-15 i o 31% mniejsze niż średnio w świecie. W 2004 r. zwiększyło się spożycie tańszych ryb morskich

(średnio o 7,1%), zmalała natomiast konsumpcja ryb słodkowodnych (o 5%), mimo ich relatywnego potania.

Rynek ryb w 2004 r. należał do najbardziej stabilnych rynków żywnościowych, mimo wejścia Polski do Unii Europejskiej. Ceny były stabilne na wszystkich poziomach rynku. Ceny producenta wykazywały słabe tendencje wzrostowe, podobnie ceny zbytu, a ceny detaliczne ryb i ich przetworów praktycznie nie zmieniły się w ciągu 3 kwartałów. Rynek ryb od dawna jest bowiem rynkiem otwartym, na którym podstawowym czynnikiem zapewniającym równowagę jest handel zagraniczny.

SUMMARY

In 2004 supplies of fish for consumption on the domestic market is estimated 5,7% up from 2003 at 426 thousand tons. The increase resulted from a rise in imports and domestic fishing by 8,5 and 1,0% respectively. Growing supplies from domestic fishing (by almost 216 thousand tons) result the increase in fishing on Baltic Sea, deep-sea fishing by 5%, which offset the decline in fresh-water fishing by 3,3%.

Catches on Baltic Sea in 2004 are estimated at ca 146 thousand tons, including which 90 thousand tons of sprouts (mainly for feed), 25–26 thousand tons of hearings, 16–16,5 thousand tons of cod, and 8–9 thousand tons of flatfish (mainly flounder). At the end of the day the Total Allowable Catches (TACs) allocated for Poland in 2004 will not be utilised (except of the quota for cod), which results from low prices of sprouts for feed and hearings.

Deep-sea catches of fish and shellfish are likely to increase to about 19 thousand tons, which reflects the exchange hearings and mackerel TACs quotas for Norway Haddock TAC between certain Polish company and its German partner as well as a recovery in shrimp catches by deep-sea fishing fleet.

The share of sea catches in domestic supplies will shrink below 39% in-

cluding Baltic catches below 34% (table).

In 2004 fresh-water catches are estimated below 52 thousand tons as a result of decline in carp production by 10%. Trout production as well as fresh-water catches of other fish are to remain close to the level observed in 2003. Fresh-water catches account for 12% of domestic supplies versus 13% in 2003.

Since 2004 the Baltic fishing fleet has been subject to refurbishing. The number of applications for the compensation of income losses due to liquidation of fishing boats is rapidly growing. This gives an opportunity to reduce fishing capacity, to increase profitability of sea fishing and to use the water resources in a more rational way. The support for the fisherman and the companies operating in the sector provided within Sectoral Operational Programme (SOP) Fishery 2004–2006 increases opportunities to solve these problems. SOP also concerns fresh-water fishing through support for the activities solving the obstacle for the sector's development.

The importance of foreign trade in fish and fish products on Polish market is growing. Fish and seafood imports in 2004 increased to about 460 thousand tons, of which more than

half (253 thousand tons) was processed and re-exported. Despite that domestic market supplies rely on imported deliveries in 60%. The value of exports in the first half of 2004 increased by 39%. In the whole 2004 export value is estimated to exceed 365 million EUR (31% up from 2003).

The value of imports in the first half of 2004 increased by 18%. In the whole 2004 import value is estimated at 390 million EUR. Therefore the negative balance of trade in fish, fish products and seafood deteriorated from –56 to –24 million EUR.

The influence of foreign trade on the development of the sector is very favourable, in particular on the condition of expanding fish processing. Fish imports concern mainly raw material for further processing, while processed products dominate on the export side. In consequence average prices achieved in export (2017 EUR/t) significantly exceed average import prices (1393 EUR/t). Therefore terms of trade index in 2004 amounted to 145 points.

Fish processing branch is subject to a dynamic development. The value of production of this branch in 2004 grew by 10%. The increase reflected mainly changes in the production structure, rising prices and a slight in-

crease in output. The production of fresh, frozen, smoked as well as fish filets, preserved and canned fish increased. On the other hand a decline was observed in the case of marinated and salted fish. The increase in value and volume terms led to a significant improvement of financial standing of the branch. In the first half of 2004 the branch showed improvement in profitability and financial liquidity. The number of profitable companies increased. These developments allowed for some increase in

investments primarily linked to fulfilment of veterinary standards.

Poland is a country with low level of fish consumption. However it slowly increases and in 2004 exceeded 11 kg per capita (liveweight), which lags by 46% behind the EU-15 average and by 31% behind the world average. The growth in consumption concerned mainly cheap sea fish selection (by 7,1%). Despite a relative decline in prices the consumption of fresh-water fish declined by 5%.

Despite the accession to the EU fish market in 2004 was one of the most stable markets. The prices were stable at all stages of marketing chain. However producer prices and wholesale showed a weak upward tendencies, while at the retail level none of major changes were reported over the first 3 quarters of 2004. Polish fish market for a very long time has been open for competition, with foreign trade as a key factor balancing market fundamentals.

Fish balance sheet in Poland ('000 t of liveweight)

Item	1999	2000	2001	2002	2003	2004 E
Total domestic catches	287,8	275,5	284,7	256,4	213,8	215,8
including sea catches	234,8	220,5	230,7	204,4	160,3	164,1
of which Baltic Sea catches	128,1	141,1	156,6	146,9	142,7	145,6
deep-sea	93,7	59,0	50,8	57,5	17,6	18,6
procurement on deep-sea fisheries	13,0	20,4	23,3	0,0	0,0	0,0
fresh-water catches and aquaculture	53,0	55,0	54,0	52,0	53,5	51,8
Import	388,9	456,2	441,0	374,1	424,5	459,7
Export	260,9	249,8	246,8	246,1	238,0	252,6
including: ship to ship sales	100,5	86,7	80,6	88,2	66,3	61,3
from land	160,4	163,1	166,2	157,9	171,7	191,3
Domestic supply of fish for consumption	415,8	481,9	478,9	384,4	400,3	422,9

E – estimation

Source: Sea Fisheries Institute (MIR) data and the IAFE estimations on the basis of Inland Fisheries Institute (IRŚ) data

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazać się:

1. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /27/ • marzec 2005,
2. Rynek pasz /17/ • kwiecień 2005,
3. Rynek mleka /28/ • kwiecień 2005,
4. Rynek ziemniaka /27/ • kwiecień 2005,
5. Rynek ryb /3/ • maj 2005,
6. Rynek drobiu i jaj /27/ • maj 2005,
7. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /21/ • maj 2005,
8. Rynek mięsa /28/ • maj 2005,
9. Rynek zbóż /28/ • czerwiec 2005,
10. Rynek cukru /27/ • czerwiec 2005,
11. Rynek rzepaku /27/ • czerwiec 2005,
12. Rynek owoców i warzyw /26/ • czerwiec 2005,
13. Rynek ziemi rolniczej /8/ • wrzesień 2005,
14. Popyt na żywność /6/ • grudzień 2005.

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2004 roku wynosi 34 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do
Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0·prefiks·22) 50-54-685, faks 827-19-60
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
